

рентабельності підприємств, застави високоліквідного майна, що не завжди спроможні надати малі підприємства, досить короткі строки, на які можуть надаватися кредити, однак які не дозволяють реалізовувати ті чи інші бізнес-проекти у повному обсязі.

Очевидно, що комплексність проблеми визначає складність її розв'язання виключно на мікроекономічному рівні. Тому напрями активізації кредитної підтримки банківським сектором підприємств малого і середнього бізнесу мали б бути реалізовані передусім на загальнодержавному рівні. По-перше, йдеться насамперед про докорінний перегляд процентної політики НБУ, котра має бути спрямована на лібералізацію ставок грошового ринку та напрацювання ефективних компенсаційних механізмів для тих комерційних банків, які несуть витрати із кредитного забезпечення підприємств малого і середнього бізнесу. По-друге, слід розглянути можливість внесення необхідних змін до встановленого Національним банком України порядку формування резервів на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків з метою стимулювання активізації кредитної діяльності банківських установ щодо підприємств малого і середнього бізнесу. По-третє, важливим напрямом активізації банківського кредитування підприємств малого і середнього бізнесу може бути створення гнучкої системи гарантій, яка відкрила б можливості кредитування банками даного сектора економіки за умови необхідного гарантування, джерелами якого можуть бути кошти спеціалізованих фондів підтримки малого підприємництва, а також державних та муніципальних органів влади для тих малих і середніх підприємств, які працюють у соціально значущих галузях економіки, беруть участь у виконанні державних замовлень, виконують заходи в рамках регіональних програм соціально-економічного розвитку територій.

Тільки за обставин всебічної підтримки банківського сектора у процесі реалізації відповідних кредитних програм можна вести мову про дієвість заходів щодо активізації кредитування малого і середнього бізнесу в нашій країні та появу перспектив подолання негативних тенденцій економічного розвитку останніх років.

Олена ДІБРОВА

Одеський національний економічний університет

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У РОЗРІЗІ ПОДАТКОВИХ ЗМІН 2016

З часів становлення податкової системи незалежної України оподаткування доходів фізичних осіб зазнало суттєвих трансформаційних змін. З прийняттям Податкового кодексу України (ПКУ), як свідчить досвід, процес реформування тільки розпочався. Так, з 2016 р. запроваджено чергові зміни до нього, в тому числі і в частині податку на доходи фізичних осіб (надалі - ПДФО).

Концептуальні зміни справляння ПДФО стосуються уніфікації податкових ставок. Зазнав модифікації механізм оподаткування заробітної плати в частині справляння єдиного соціального внеску. Базову ставку ПДФО встановлено на рівні 18% і тим самим: по-перше, ліквідовано диференціацію ставок податку в залежності від обсягу отриманого доходу (15,20%); по-друге, відмінено подвійний розмір ставки оподаткування для вигравів та призів (30%); по-третє, майже ліквідовано розмежування доходу від трудової та фінансово-інвестиційної діяльності, так пасивні доходи які оподатковувались за підвищеною ставкою (20%) тепер оподатковуються як і трудові доходи за базовою ставкою 18%. Такі зміни ми розцінюємо як негативні, з точки зору втрати ПДФО регулюючого потенціалу, а деякі виключення можуть призводити до порушення принципу справедливості даного податку. Виключення, як і раніше, становлять дивіденди, нараховані резидентами-платниками податку на прибуток підприємств. Таким чином дивіденди, нараховані податковим агентом, який є суб'єктом спрощеної системи оподаткування або звільнений від сплати податку на прибуток підприємств оподатковуються за ставкою ПДФО 18%, а для дивідендів

нарахованих резидентами-платниками податку на прибуток підприємств застосовується ставка – 5%. Такі диспропорції в оподаткуванні, порушують принцип нейтральності податку та можуть призвести до уникнення емітентами виплати дивідендів, з використанням інших форм розподілу прибутку. Слід зазначити, що в багатьох країнах такий вид пасивного доходу як дивіденди взагалі не оподатковується.

Логічним наслідком уніфікації базової ставки ПДФО стало деяке спрощення адміністрування податку в частині неподання податкової декларації якщо платник у 2016 році отримував доходи виключно від податкових агентів незалежно від виду та розміру нарахованого доходу, що можна сприймати як позитивний аспект.

Позитивним кроком на шляху підтримки населення в нинішніх складних економічних умовах стало розширення переліку доходів, які не включаються до розрахунку загального оподаткованого доходу (кошти, які надаються платнику податку у зв'язку зі здійсненням заходів щодо енергоефективності і енергозбереження та суми прощених іпотечних кредитів на придбання єдиного житла при реструктуризації зобов'язань громадян України).

Негативним проявом нововведень стало зменшення базового розміру податкової соціальної пільги до 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня звітного податкового року. Вважаємо такий підхід недостатньо ефективним, за умов коли розмір мінімальної заробітної плати встановлюється на рівні прожиткового мінімуму, так як до фінансування бюджету залучаються особи, які не в змозі належно забезпечити власне існування.

До 2016 р. утримання єдиного соціального внеску (далі-ЄСВ) було закладено безпосередньо в методику оподаткування заробітної плати ПДФО, наразі утримання ЄСВ з заробітної плати скасовано. До того ж значні зміни торкнулись нарахування ЄСВ. Уніфіковано ставку для нарахування ЄСВ та встановлено її на рівні 22%, тим самим скасовано диференціацію ставки в залежності від класу професійного ризику підприємства. Виняток становлять спеціальні ставки нарахування ЄСВ для інвалідів (8,41%, 5,3% і 5,5%), які залишатимуться без змін. Підвищення максимального розміру бази нарахування ЄСВ з 17 до 25 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб ми не можемо оцінити як позитивний аспект з огляду на порушення принципу соціальної справедливості. В чинному законодавстві відсутня норма щодо мінімального розміру бази нарахування ЄСВ і доречним було б проводити нарахування ЄСВ на весь дохід зі скасуванням максимального розміру бази нарахування.

Проаналізувавши ряд змін щодо оподаткування доходів фізичних осіб, робимо висновок про цільову направленість на уніфікацію ставок ПДФО та ЄСВ що свідчить про фіскальну спрямованість сучасної системи оподаткування та нівелювання регулюючого потенціалу, адже розмір ставки знаходиться в прямій залежності з фіскальним ефектом податку, а регулюючий потенціал реалізується при застосуванні прогресивної шкали оподаткування.

Література

1. Закон України від 24 грудня 2015 р. №909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» - електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.

Тетяна ДЛУГОПОЛЬСЬКА

Тернопільського національного економічного університету

МІГРАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ КРАЇН ЄВРОПИ ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ ТА СОЦІАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

2015-й – початок 2016-го року ознаменувався серйозними військово-політичними конфліктами, які в сукупності призвели до непередбачуваного напливу мігрантів до найбільш економічно і соціально розвинених країн Європи. І хоча на рівні ЄС вже давно